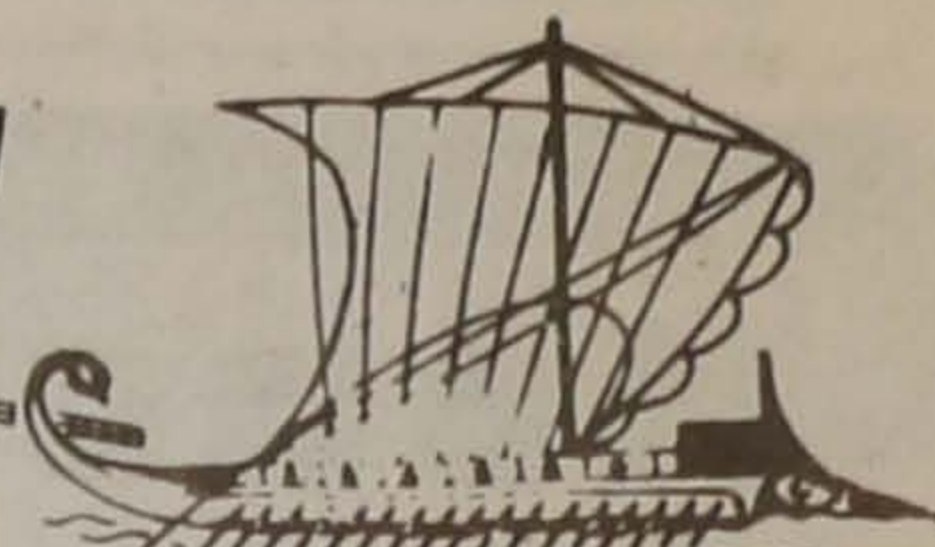

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΕΤΟΣ 10ο
ΦΥΛΛΟΥ 100

ΜΗΝΙΑΙΟ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ

ΧΟΡΤΟΘΕΡΤΣ 1998
(ΙΟΥΛΙΟΣ)

17 - 18 - 19 ΙΟΥΛΙΟΥ 1998

ΣΥΝΑΠΑΝΤΗΜΑ

ΠΟΝΤΙΑΚΩΝ ΝΕΟΛΑΙΩΝ ΠΡΩΤΗ ΜΟΝΗ "ΠΑΝΑΓΙΑ ΣΟΥΜΕΛΑ"

Μπροστά στον Ιερό Ναό της Παναγίας Σουμελά

Πεύθυνος Νεολαίας της Ευξεινού Λέσχης Νάουσας και Αριστοτέλης Ορφανίδης μέλος του Δ.Σ. Ευξεινού Λέσχης Βέροιας και Πρόεδρος του τμήματος Νέων της Ε.Λ.Β. Επίσης τίμησε τις εκδηλώσεις σύσσωμο το Δ.Σ. της Ε.Λ.Βέροιας.

Ταλαντούχοι δε ηυράρηδες και τραγουδιστές παρουσίασαν ένα άψογο καλλιτεχνικό πρόγραμμα τριών ημερών: Γιώργος Δημαρίδης Καβάθα τραγούδι, Γιάννης Θεοδοσιάδης Ξάνθη ήυρα - τραγούδι, Άρης Μιχαηλίδης Σκύδρα ήυρα - τραγούδι, Αντώνης Καλατής Βέροια ήυρα - τραγούδι, Δημήτρης Παντάλης Βέροια νταούλι, Θανάσης Ελευθεριάδης Ξάνθη νταούλι.

πλῆθια ενός Πανελληνίου Θεσμού, μπορεί κάλλιστα να γεφυρώσει σιγά - σιγά τις όποιες διαφορές έχουμε στον οργανωτικό τομέα.

Αλλά το τρίήμερο αυτό συναπάντημα των νέων συνέβαλε επιπλέον σε κάτι βαθύτερο και πιο ουσιαστικό. Όταν αντικρύξεις το επιβλητικό τοπίο του Βερμίου και εύλογα αισθάνεσαι δέος, όταν στενίζεις την ιστορική μονή και νοσταλγικά θυμάσαι, όταν ακούς γλυκόλαλη ήυρα και το μαγευτικό τραγούδι και κορευείς τους ρεβέντικους ποντιακούς χορούς, τότε άθελα ξυπνάνε μέσα σου λογής -

λογής πρωτόγνωρα ενδιαφέροντα και νιώθεις το ύψιστο χρέος να ζωντανέψεις το μεγαλείο της προγονικής σου κληρονομιάς. Οι νέοι μας έζησαν έντονα αυτό το κλίμα πάνω στη Σουμελά και η ενεργός συμμετοχή τους στο ολονύκτιο ποντιακό ξεφάντωμα έμοιαζε με ειρηνική πολιτιστική επανάσταση ενάντια στον σημερινό ξενοφέρτο τρόπο ζωής.

Ας ευχηθούμε να βρεθούμε μιλώντας η προσπάθειά μας αυτή προκειμένου να χαλυβδώσουμε τη δημιουργική θέληση των νέων μας στα δύσκολα αυτά χρόνια που ζούμε.

Ο ΠΟΝΤΙΑΚΟΣ ΒΙΟΣ

Γράφει ο Γιάννης Μελετιδής

Ο Ποντιακός βίος είναι ένα από τα λαμπρότερα φαινόμενα του Γένους μας. Χρέος μας, εθνικό και φυλετικό να τον αναγνωρίσουμε. Δυστυχώς η ιστορία μας αγνόησε αυτό το κομμάτι του Ανατολικού Ελληνισμού, όπως η νεοελληνική πεζογραφία και ποίηση. Εξαιρεση βέβαια αποτελούν τα έργα των Ποντίων συγγραφέων και των ελαχίστων μη Ποντίων συμπατριωτών μας.

Εκεί, διαπιστώνει κανείς, ότι ο ποντιακός βίος κι ο πολιτισμός του εκφράζουν την αδιάσπαστη φυλετική ενότητα και συνέχεια, την εθνική αυτοτέλεια, την ηθική και πνευματική αυτονομία της πατρίδας μας, το αστείρευτο και οδοντόψυχο πνευματικό του λαού μας και γενικότερα την ιστορική του θέση στον κόσμο της γης.

Όσοι καταγίνονται με τον ποντιακό βίο, αντικρύζουν μέσα σ' αυτόν το ελληνικό πνεύμα και την ελληνική ψυχή. Βλέπουν, έναν πολιτισμό που είναι κατ' ευθείαν, γνήσιος απόγονος των αρχαίων πολιτισμών μας, αλλά και του νεότερου.

Σ' όλοους τους αιώνες της ιστορικής του διαδρομής, ο Πόντος υπήρξε το κέντρο πολιτισμού του ανατολικού ελληνισμού. Μία πολύπαιη και λαμπρή χώρα θα έλεγε κανείς, που ακτινοβόλησε ένα πολιτισμό που συγκινούσε ακόμα

και επιδρομείς και κατακτητές και δίδαξε το ωραίο και το υψηλό, το ιδανικό και το αγαθό.

Ο βίος αυτού του λαού έχει να επιδείξει υψηλά παραδείγματα ανθρωπισμού, πατριωτισμού και πίστης. Στους κρίσιμους και ολεθροφόρους καιρούς φανέρωνε την αλύγιστη ψυχή του Γένους μας να κρατηθεί ελεύθερη μέσα στην σκλαβιά. Το πύρινο ολοκαύτωμα του Ποντιακού Λαού πήγαζε από την ηρωική και γενναία διάθεση της ψυχής του. Η λυτρωτική αισιοδοξία και η χριστιανική πίστη του στάθηκαν αντίβαρο στους πικρούς αιώνες τις σκλαβιάς. Τα βιώματά του τα μετέτρεψε σε όμορφα δημιουργήματα λόγου, μουσικής, τραγουδιού, χορού και τέχνης.

Έτσι επέζησε ο Ποντιακός Λαός κι άφησε πίσω του μία τροχιά λαμπρή που δηλώνει από τη μεριά την καθαρή και υψηλή πατριδοπατρία κι από την άλλη την αιώνια νεότητά του, που

ποτέ ούτε γηρασκεί ούτε πεθαίνει.

Συμπερασματικά, θα μπορούσαμε να πούμε, μαζί με τους μελετητές, ότι ο ποντιακός βίος, μας πείθει για το συναισθηματικό του πλούτο και τον ψυχικό δυναμισμό της φυλής μας, η οποία σ' όλοους τους αιώνες διατήρησε τον ανθρωπισμό, την υπέροχη χριστιανική πίστη και τον πατριωτισμό.

Η γνώριμά με τον ποντιακό βίο χαρίζει μία ζωή και άμεση αίσθηση την ηθική συνέχειας και ενότητας του λαού μας, όπου παραμένει θαυμαστός και εξαίσιος ανθρωπιστής και ωραιολόγος. Ακόμη, οδηγεί τη σκέψη και την ψυχή στο πολύπαιη κι ένδοξο παρελθόν και προβληματίζει ευεργετικά, για ένα καρποφόρο παρόν και ένα ελπιδοφόρο μέλλον. Ο ποντιακός βίος είναι η πηγή του ωραίου κι επιπλέον φανερώνει το φυλετικό μας δημιουργικό πνεύμα και την ανθρώπινη ευγένεια και νοστροπία.

Στερνό «αντίο» στο ηυράρη του Πόντου

Οι Πόντιοι αποχαιρέτησαν (27.7.1998) τον μεγάλο ηυράρη τους Χρήστο Χρυσανθόπουλο στην εκκλησία του Αγίου Δημητρίου της Θεσσαλονίκης. Πάτησε σαν παλικάρι τέσσερα ολόκληρα χρόνια με την επάρατη νόσο, αλλά νικήθηκε ο 49 χρονος ηυράρης, ο οποίος νοσηλεύεται στο νοσοκομείο «Παπανικολάου».

Τραγικές φιγούρες στέκονταν εκεί η γυναίκα του Νόνη και οι κόρες του Κλειώ και Μαρία.

Ο Χρήστος Χρυσανθόπουλος γεννήθηκε στο Γραμματικό της Εδεσσας. Ήταν οδοντοτεχνίτης, αλλά ασχολήθηκε δημιουργικά με τη ζωγραφική και την ποντιακή ήυρα.

Πολλοί και σπουδαίοι καλλιτέχνες εκτίμησαν την απαρτίμην τεχνική του και συνεργάστηκαν μαζί του. Συνόδευσε μεταξύ άλλων τραγούδια του Στέλιου Καζαντζίδα, του Χρήστου Νικοηόπουλου και του Γιώργου Νταλάρα.

Σύμφωνα με πληροφορίες, δεν σταμάτησε ούτε μια στιγμή να δημιουργεί και ο ίδιος συνθέσεις με τη ήυρα του, εγώ πάντοτε βοηθούσε τους ποντιακούς συλλόγους και όσους είχαν ανάγκη. Μετά τη νεκρώσιμη ακολουθία, ακολούθησε η ταφή του στα Κοιμητήρια του Ευόσμου. Από την «Απογευματινή»

Το προσκύνημα Παναγία Σουμελά Η ΨΥΧΗ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ + Του Παναγιώτη Τανιμανίδη

Είναι σ'όλοους γνωστό πώς η ψυχή του ανθρώπου είναι ατίμητη, αφού «τί δώσει άνθρωπος αντάλλαγμα της ψυχής αυτού;», ή «τί ωφελείται άνθρωπος εάν τον κόσμο ον κερδίσει και ζημιωθεί την ψυχήν αυτού;» Γι' αυτό και πρέπει να την προσέχουμε σαν τα μάτια μας.

Αυτήν την ιδιαίτερη σημασία, που έχει για μας τους Πόντιους το ιστορικό Προσκύνημα η Παναγία Σουμελά και το τι συμβολίζει για τους ξεριζωμένους Ελληνοπόντιους, θέλω να σας

τονίσω επιγραμματικά μια ομάδα προσκυνητών Ποντίων από τη Δυτική Γερμανία έγραψε προ ετών στον Κώδικα του Ιερού Ιδρύματος της Παναγίας Σουμελά, σε μια ιδιόχειρη αίτηση, τα παρακάτω:

«Εδώ είναι η ψυχή της ψυχής των Ποντίων»

Και έτσι είναι. Για να γνωρίσει κανείς την πεμπουσία της ψυχής του Ποντίου Ελληνισμού δεν έχει παρά να στενίσει με δέος και σεβασμό τα ιερά και ιστορικά σύμβολά του,

συνέχεια στη 4η σελ.

ΕΥΘΥΜΑ ΚΑΙ ΣΟΒΑΡΑ

Κάποια γριούλα

Κάποια γριούλα κάπου έχει αβήσει...

+ του ΔΗΜΗΤΡΗ ΨΑΘΑ

Δεν είναι γι'αυτήν ο σπαραγμός, ο μεγάλος πόνος. Ίαν βλέπεις, ότι έχει παιδιά, εγγόνια και διατέγγονα, αναμετρώντας τα χρόνια της και της: Αναπαύτηκε η καρμηνούλα...θεός σωρέστην...Όμως, όταν τούτη η γριούλα συμβαίνει νάναι η μάνα σου, τότε τα χρόνια της γίνονται ιστορία πολεμένη, δική σου - η ίδια ιστορία της ζωής σου - και αναθυμάσαι δακρυσμένος το ζεστό της ίσκιο που σου παραστάθηκε από την ώρα που άνοιξες τα μάτια σου στο φως, μέχρι την ώρα που έκλεισε εκείνη τα δικά της.

Δε θάθελα να σου χαλάσω σήμερα το κέφι, αναγνώστη, μ'ένα θέμα ληπτηρό, γιατί στο κάτω - κάτω δε χρωστάς τίποτα εσύ ν'απασχολήσεις το ενδιαφέρον σου με μία άγνωστη γριούλα, που έφυγε από τον κόσμο "πλήρης ημερών". Όμως στη στήλη αυτή δε διαβάζεις κάθε μέρα όσα το επαγγελματικό καθήκον ενός δημοσιογράφου υπογράφει στο χαρτί, αλλά την ίδια την ψηχή του...Κι είναι τόσο γεμάτη απ'τον αγαπημένο ίσκιό της γριούλας που έχει φύγει, η ψηχή μου, ώστε στέκεται ανήμπορη ν'αποχρησθεί με άλλο θέμα...

Πόσα χρόνια...Εκεί σ'αλλοτινούς καιρούς

και σ'άλλα χώματα, που τα χτυπάει το κύμα του Ευξεινού, πάει η θύμησή, όταν ένα παιδί με τα βιβλία στο χέρι, ετοιμαζόταν να πάρει τα καθημερινά και τους δρόμους της πολιτείας για το σχολείο. Με πόση έγνοια, με πόση σοφή φροντίδα παράστεκε τις σπουδαίες τούτες ώρες, ανάσχυη και άγρυπνη, ακούραστη από δουλειές, ακούραστη από αγάπη;

- Αντε στην ευχή της Παναγιάς, παιδί μου...Όρες καλές - ολόκληρη ζωή - κι ύστερα οι ώρες οι κακές, τα μαύρα σύννεφα που φέρανε την μπόρα του ξεριμώμου, το δράμα της μετοικεσίας, τον πικρό δρόμο προς το άγνωστο, την αγωνία, τη φοβερή δοκιμασία του προσανατολισμού σε μία καινούργια ζωή.

Μέρες και χρόνια πάλης - στεθειώτα - αγώνων γιγάντιος για το ψωμί, όπου η ψυχή εκείνη ανασκουμπώθηκε με πάθος και με πίστη, βάζοντας τ'άγια κεράκια της στη δουλειά, άγγελος ήταν ένα παιδί που είχε αφήσει στη μέση τα θρανία του σχολείου.

- Να δουλέψω, μπέρε.

- Όχι, παιδί μου! Πρέπει να τελειώσεις το σχολείο...

Πόσο δύσκολα και πόσο αβάσταχτα τα χρόνια εκείνα - τα πρώτα της προσφυγιάς - στην αγαπημένη τούτη πατρίδα των ονείρων, που είχε ωστόσο, να θρέψει ένα εκατομμύριο ψυχές ξεριζωμένες. Σε πόσες χιλιάδες σπίτια το ίδιο δράμα της αναπροσαρμογής, η ίδια τραγωδία της ζωής. Στην ανεμοδαρμένη εκείνη γενιά των ανθρώπων, που παρήλασε με την ψυχή στα δόντια για να ριζώσουν στα καινούργια χώματα, ανήκε κι η ψηχή εκείνη, δίχως άντρα να της παραστέκεται, δίχως βοήθεια καμιά εκτός απ'τα ίδια της τα κεράκια, άντρας η ίδια και γυναίκα, πατέρας και μητέρα σ'ένα δρόμο τραχύ, γεμάτο αγκάθια. Και τον πορεύτηκε, ωστόσο, δίχως βαρυκόσμια:

- Να τελειώσει πρώτα, το σχολείο του ο γιός μου κι ύστερα θα ξεκουραστώ...

Με τον τρόπο της αγωνίζεται η κάθε μάνα για τα παιδιά της κι όλοι οι άνθρωποι της γης έχουμε τον άγγελο που μας παραστέκεται σ'όλη τη ζωή με τη ζεστή καρδιά του που χτυπάει και παρακολουθά το κάθε βήμα των παιδιών. Όμως την ώρα τούτη η θύμησή μου πάει στις κλωμές, καρτερικές μορφές εκείνων των μανάδων που έταξε η μοίρα να παλέψουν, να κάνουν την στοργή τους μόχθο κι ιδρώτα την αγάπη τους, για να στήσουν στα πόδια τους παιδιά, να αγγουρέψουν ένα σπιτικό που ανεμοδέρνεται απ'τις μπόρες της ζωής. Αγνώστες ηρώδες, ανώνυμες μέσα σ'ανώνυμο πλήθος του λαού... πόσες και πόσες!

Ανάμεσα σ'αυτές - εικόνα ηρωική και πολεμένη στο πάνθεο των μανάδων του ιδρώτα και του μόχθου - στάθηκε για χρόνια, επίμονη, ακούραστη καρτερική...Υστερα, πέρασαν τα χρόνια, άλλαξαν όλα, νέα πρόσωπα χαρούμενα μπήκαν στη ζωή της, αλλά προσωπάκια δρασερά, καινούργια είδαν το φως, νέα γενιά φρέ-

Διαβάζετε και διαδίδετε την εφημερίδα μας

σκίας φυλλωσιάς άνησε γύρω απ'το γέφυρο ανεμοδαρμένο δέντρο που ζέστανε ένας καινούργιος ήλιος.

- Η γιαγιούλα...

Χιόνισαν τα μαλλιά της οι καιροί κι έγινε τώρα μια ιστορία ζωντανή που όμως, δε μιλά ποτέ για τους σκληρούς αγώνες, αλλά αναθυμάται μέρες πολύ παλιές, της νιότης, εκεί στη μακρινή ακτή του Ευξεινού, γεμάτη χαρές, γεμάτη ίσκιος αλλόκοτους, πάντα χαρούμενος, και τον καπμένο το σύντροφο της ζωής που άφησε τα κόκκαλά του πέρα εκεί, στα "άγια χώματα".

Ασπρίσαν τα μαλλιά και του παιδιού, αλλά για την γριούλα τίποτε δεν έχει αλλάξει:

- Το παιδί!

Κι ανησυχεί το ίδιο πάντα, όπως τον καιρό που του ετοίμαζε τη σάκα με τα βιβλία για το σχολείο. Μέχρι και την ώρα ακόμα που έκλεισε τα μάτια της για πάντα.

Συγχώρησέ με, αναγνώστη, αλλά το χέρι τούτο που της χρωστά την ίδια τη ζωή, δε θα μπορούσε να συνεχίσει, χωρίς να ρίξει λίγα λουλούδια στο νωπό της τάφο. Λουλούδια αγάπης και ευγνωμοσύνης.

ΔΗΜ. ΨΑΘΑΣ

ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΑ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ

1. Ο ΚΟΡΤΣ Ο ΑΝΔΡΕΑΣ

Ο Ανδρέας και η Κερέκη αντρούγονον ήταν. Ο Αντρέας σ'έναν τ'ομάτ' κόρτς ήταν. Τη γαρήν απ'να πολλή αγάπανε. Κάθον ημέραν απές στο μεντήλ ν' απ'εκουβάνον απέν τρόφιμα. Έναν ημέραν έρθον με εύκερον το μεντήλ. Ατότε η γαρή απ'η Κερέκη ήλει ατόν. Αντρέα, το μάτι σ'αμόν κόρ εν; Γάρη απόσα χρόνια παντρεμέν είμες κι ατόρα είδες το είμαι κόρτς;

Ε Κερέκη τεμέκ η γαρή πάντα το γομάτον το χέρ'τ' αντρού τερεί...

2. ΤΗ ΤΟΥΛΟΥΜ ΠΑΝΙΚΑ Τ' ΑΛΟΓΟΝ

Σο Ματέν, ο Τουλούμ Πανίκας (αέτς έλεγον ατόν) είχεν έναν άλογον. Κάποτε τ'άλογον εσαυτζιέεψεν (κοιλοπόνεσε).

Ας σα πόνους σα πολλή ντο είχε, έκοψε το δουκάλο κι έφυγεν.

Ετρεξεν αν κεκά κι επεκέι επήγεν ση Πασβάντ ση Γιάννε σο τάμ (χάυλην) αφκά. Ερούξεν σα σα πόνα και ελάχτεξεν. Ετον τ' Αεβασιλή το βράδον.

Η Πασβαντίνα η Κερέκη, τη γιάννε η γαρή, σα σα λαχτέας τ' αλογού εγγέφεν και τζαζ' τον άντραν απς τον Γιάννεν.

- Γιάννε αδά αφκά κατ' χτυπά Ο άντρας απς ο Γιάννης πα είπεν απέν.

- Κερέκη Αεβασιής χαέν. Σουκ' άψον την καντήλιαν, έπαρ' και το

θυμεντόν και θύμεζον εξ' απέσ' το σπιτ'.

Εκείνε πα εσκώθεν, έψεν την καντήλιαν, επήρεν και το θυμεντόν κι εθυμιάξεν το σπιτ', εποίκεν και την ευχήν απς και επήγεν να κοιμάτε.

Ας το εδέβεν ολίγον ώραν, εθυμέθεν κι ερώτεσεν τον άντραν απς.

- Μώσε Γιάννε, ο Αεβασιής άλογον 'κι έχ'.

Εκείνος πα είπεν απέν.

- Μώσε Κερέκη, ο Αεβασιής εχαής δύναμην 'κι έχ, επήρεν τα Αεγιωργή τ'άλογον εκάηκεψεν κι έρθεν.

ΛΕΞΙΛΟΓΙΟ

1. ετέρεσα = κοίταξα
2. εφέκα - άψωσα
3. ζελεμάτ = αξιοζήλευτα
4. ήντιναν = όποιον
5. θύμπιρον = θυμάρι
6. κάθα = κάθε
7. καλασά = ομιλία
8. καταινά = καθαρά
9. κηάιντα = κηάματα
10. κύρτς = πατέρας
11. λαρούμαί = γιατρεύομαι
12. μάισσα = μάγισσα
13. μερέα = μεριά
14. νεγκασιά = κούραση.

ΑΙΝΙΓΜΑΤΑ

1. Σ'σό μαύρον το γαιδούρ' απάν' έσυραν άσπρον στρώμαν = ο δίσκος για το ψήσιμο του ψωμιού.

2. Ας σήν κοσσάραν μικρόν κι άς σον άνθρωπον υψηρόν = Το φέσι.

3. Απάνου ς' το σπιτί μας έναν τσουκάη μέλι = ο ήλιος.

4. Εχω έναν κοσσάραν και μόναχον έναν λαγουδόπον τρώει = Το κουμπί.

Ο "Χορτοθέρτις"

"Ερθε και ν' ο χορτοθέρτις έναν σπέρτς και δέκα παίρτς"

Τον Ιούλιο, τον μήνα με την περισσότερη ζέστη, τον έλεγον στον Πόντο οι πατέρες μας "Χορτοθέρ". Δηλαδή ήταν ο μήνας που οι γεωργοί θερίζανε τα εκτεταμένα καταπράσινα λειβάδια τους, αλλά και όλα τα σιτηρά.

Αυτό ίσχυε κυρίως για τις ορεινές περιοχές περισσότερο όπου το κλίμα ήταν ψυχρότερο και όχι για τα παράλια, που λόγω της μεγάλης ζέστης νωρίτερα γινόταν ο θερισμός.

Απογραφικά στοιχεία Πόντου

Εκταση Πόντου 170 χιλ. τετ. χιλ. Πληθυσμός 3,5 εκ. Ελληνες 1.500.000, Μουσουλμάνοι Ελληνόφωνοι 500.000, Κρυπτοχριστιανοί 230.000, οι υπόλοιποι, Τούρκοι, Γεωργιανοί, Ευρωπαίοι.

Κοινότητες 1.208, Εκκλησίες 1830, Ιερείς 2.196, Αρρεναγωγείοι 1.178, Δασκάλου 2.330, Μαθητές 72.000, Παρθεναγωγεία 167, Δασκάλες 280, Μαθήτρες 12.888, Σχολικός προϋπολογισμός 95.500.

Σημ. Τα στοιχεία προέρχονται από το 1992.

ΑΡΓΟΝΑΥΤΗΣ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΕΥΞΕΙΝΟΥ ΛΕΣΧΗΣ ΒΕΡΟΙΑΣ ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός
Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια - ΤΚ 59100

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ Α. ΜΕΛΕΤΙΔΗΣ
Οικονομολόγος - Συγγραφέας
Θουκυδίδη 2 - Τηλ. (0331) 25.282
Βέροια (ΤΚ 59100)

ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΗΣ

ΕΥΞΕΙΝΟΣ ΛΕΣΧΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
Γωνία 16ης Οκτωβρίου - Διός
Τηλ. (0331) 28.356 - Βέροια ΤΚ 59100

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ

1.000 ΔΡΧ.

ΦΩΤΟΣΤΟΙΧΕΙΟΘΕΣΙΑ

ΕΚΔΟΤΙΚΗ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΒΕΡΟΙΑΣ
ΑΦΟΙ ΓΙΑΤΣΙΚΑ Ε.Ε.
ΤΗΛ. (0331) 66.913, 61.160
FAX (0331) 66.979

ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΤΟΝ "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ"

* Οι στήλες του "ΑΡΓΟΝΑΥΤΗ" είναι στη διάθεση όλων των αναγνωστών του.

* Οι εργασίες πρέπει να στέλνονται αν είναι δυνατόν δακτυλογραφημένες.

Χειρόγραφα δημοσιευμένα ή όχι δεν επιστρέφονται.

Στη μνήμη ΚΩΣΤΑ ΚΙΑΤΙΚΙΔΗ

Τρία χρόνια συμπληρώθηκαν από τότε που ο Κώστας Κιατικίδης έφυγε τόσο απρόσμενα από τον ψεύτικο κόσμο. Μεγάλη η λήψη και ο πόνος των συγγενών και των φίλων του. Και είχε μόνο φίλους, γιατί ήταν αγαπητός σ'όλους.

Ο αείμνηστος Κώστας γεννήθηκε το 1932 στο γραφικό χωριουδάκι Κορνήνιο Βέροιας. Αν και μικρός, στα χρόνια της Γερμανικής Κατοχής, τα πατριωτικά του αισθήματα τον οδήγησαν στο δρόμο της Εθνικής Αντίστασης.

Σ'όλη του τη ζωή, την τόσο σύντομη, αγωνίστηκε τίμια και με το χαμόγελο στα χείλη. Ήταν ένας ωραίος Πόντιος με μεγάλη καρδιά. Και η καρδιά του ήξερε μόνο ν'αγαπά.

Αιωνία ας είναι η μνήμη του Κώστα Κιατικίδη Γιάννης Μελετιδής

Σημ "Αργοναύτη": Στη μνήμη του οι αδελφές του Ευαγγελία και Ελένη προσέφεραν το ποσό 15.000 δρχ. στον "Αργοναύτη". Τις ευχαριστούμε θερμά.

Οι εθνικοί μας, πνευματικότετοι "Πόντιοι"

Παρακολουθώ, ως φιλόλογος, τα του εντυπωσιακού (αλλά και πομπηφόρου) "Λεξικού της Νέας Ελληνικής Γλώσσας" του συναδέλφου κ. Γ. Μπαμπινιώτη (1998), και αφού σημειώσω καταρχάς ότι βιαστικά και επίσημα παρουσιάστηκε το έργο αυτό, πριν καθορισθεί από τον πλούτο των σελίδων του, θα επισημάνω αμέσως, ότι ενώ ευστάθηκε, καθοριστικά νομίζω με "διαφωτιστικές" λεπτομέρειες ημμάτων, έδωσε, σε μορφή, από τις σύγχρονες κοινωνικές περιπτώσεις του, να εγερθούν αντιρρήσεις, είτε για την δημοκρατικότητα της ελευθερίας αναγραφής των λεπτομερειών αυτών, είτε για την επίσης δημοκρατικότητα του δικαιώματος άμυνας των γιογμένων από την ελευθερία αυτή.

Θα περιορισθώ στις διαμαρτυρίες των Ελλήνων Ποντίων, που, όπως ήταν φυσικό θορυβήθηκαν (και αγανάκτησαν) για την αναγραφή πλάι στο όνομά τους, ενός παλαιότερου ελληδο-λαϊκού (επιπόθιου) χαρακτηρισμού των, ως "αφελών" και "ανοήτων", πράγμα που θα ενισχύ-

σει ή και θα αφυπνήσει τον ψόγο αυτόν, και τις μέλλουσες γενιές.

Από νεαρός μαθητής του Γυμνασίου, εθαύμαζα ιστορικά τους Έλληνες του Πόντου, που, και μετά το 1453, εκράτησαν την ανεξαρτησία των (της Τραπεζούντας) έως το 1461, ενώ εμείς οι ελληδοί, είχαμε τουρκικές παρουσίες κατοχής, από το 1430. Επισημασμένος στα νεότερα χρόνια του ελληνο-ιταλικού πολέμου, όταν κατέρρευσε το Μέτωπο, της Αλβανίας (Απριλ. 1941), γνώρισα τους "άγιους" Ποντίους πρόσφυγες, του χώρου της Μακεδονίας, έως τα Καϊήρια (Πτολεμαίδα), που μόνοι σχεδόν αυτοί καθούσαν στα σπίτια του του κατάκοπου πεζοπόρου, φαντάρου της επιστροφής, και μας ξεψείριζαν, μας έτρεφαν, μας ξεκούραζαν, και ύστερα πάηι μας κατευδώναν με τρόφιμα, για την στέρμονη πορεία μας προς την Αθήνα...

Οι εγκατεστημένοι, από το 1923, Πόντιοι σε όλη την Ελλάδα, ίδρυσαν παντού πνευματικές Εταιρείες και Συλλόγους Μνήμης, για τον διαχρονικό πολιτισμό του, γλώσσας, παραδόσεων,

Από τον καθ. Δημ. Σ. Λουκάτο

αγώνων και εργασιακών ικανοτήτων, που αποτελούν άριστα δείγματα δυναμικής συνοχής των. Σημειώνω την Επιτροπή Ποντιακών Μελετών, στην Αθήνα (από το 1928) και αργότερα τον επίσης ακμαίο "Σύλλογον Αργοναύται Κομνηνοί" (της Καλλιθέας).

"Άγιοι" οι Πόντιοι και για την επανίδρυση του προσκυνηματός των, της "Παναγίας Σουμελά" στον ελληδοικό τόπο χώρο, που τους συνενώνει.

Θα σημειώσω όμως ιδιαίτερα, την πνευματική φροντίδα των Ποντίων για τη διάσωση της λογογραφίας και της γλωσσικής διαλέκτου των, που τις μελετούμε στα σοβαρά περιοδικά τους, στο "Αρχεόν Πόντου", από το 1928 στην πρωτεύουσα (αλλά και σε άλλα στη Β. Ελλάδα), καθώς και σε συγγράμματα ζηλωτών, όπως το υποδειγματικό του Ξενοφώντα Ακογίου, "Λογογραφικά Κοιτύρων", του 1930, και τα πλήθος άλλα (τραγουδιών, θεάτρου, ντυσίματος και χορού) που κυκλοφορούν ως σήμερα.

Γενικότερα όμως από το ολισθημα του Λεξικού, να προσδώσει "α-

νοσοία" στον πνευματικότετον αυτόν κόσμο των Ποντίων, επισημαίνω και μία αφυλολόγητη προβολή στοιχείων αναγραφής, που ενοχλούν τους καιρούς μας, έστω και στα λεξικά. Ζούμε σε μια εποχή "αστικής αναβάθμισης", που όλοι θέλουν να ξεφύγουν από την ταξική μιζέρια των αγροτών ή εργατών προγόνων τους ακόμη και στα ονόματα (οικογενειακά ή επαγγελματικά), που τους θυμίζουν τα χωριά τους.

Ποιός υπουργός ή βουλευτής δέχεται σήμερα, να τον προσφωνούν με το παρωνύμιο (παρτσούκλι) του παπού του; Ποιά κυρία ή κόρη, σημερινής προβολής, δεν αλλοιώνει το βαφτιστικό (λαϊκό) όνομά της σε Ασσα, Αλέκα, Αντα, Βάσω, Βιβή, Γιώτα, Καίτη, Κική, Μαίρη, Νίτσα, Ρούλα κ.α.;

Κι επιστρέφω στο θέμα των Ποντίων, για κάτι άλλο: Δεν επερίμενα ότι, για έναν λαό μας, που έπαθε ιστορικά τόσα από την τουρκική γενοκτονία του και από την προσφυγιά του, θα προχώρούσε ένας πνευματικός παράγοντας, ο πανεπιστημιακός κ. Μπαμπινιώτης (ο ίδιος ή ο εκδότης του Λεξικού του), να προσφύγει υλιστικά σε αγωγή κατά Ποντιακού πολιτιστικού ιδρύματος (της "Ευξείνου Λέσχης Θεσσαλονίκης") για αποζημίωση εκατομμυρίων δραχμών, (η "καθημερινή" 11.6.98). Χρηματιστικά κίνητρα, σε επιστημονικές διενέξεις, δεν συχωρούνται!

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Σ. ΛΟΥΚΑΤΟΣ
Συντ./χος καθηγητής Πανεπιστημίου Φιλολόγος - Λογγράφος
Προσθήκη του Γιώργου Χ. Χιονιόδη

Το πιο πάνω επιστολικά κείμενο εντόπισα στην εφημερίδα "Η καθημερινή" της Αθήνας (φύλλο της 8-8-98, σελ 24) και παρακάλεσα τον φίλο κ. Γιάννη Μελετίδη υπεύθυνο του "Αργοναύτη" να το (ανά) δημοσιεύσει στην εφημερίδα του συλλόγου μας.

Νομίζω ότι αποτελεί σληθινόν ύμνο για τους Πόντιους από έναν μη Πόντιο, τον οποίο ευχαριστώ και προσωπικά (μας συνδέει, άλλωστε, αλληλογραφία κ.τ.λ. από το 1965!!!).

Ως προς την αξιόπαινη και ελληνοπρεπή συ-

μπεριφορά των Ποντίων της Δ. Μακεδονίας, στην οπισθοχώρηση της Αλβανίας, προσθέτω ότι τα ίδια έγραψε και ο δικός μας "Γερο - Πλάτανος" Γιάννης Αλεξιάδης, σε αναμνήσεις του από τον Αλβανικών πόλεμο, στον οποίο έλαβε μέρος, που δημοσιεύθηκαν σ' ένα από τα 10 βιβλία του.

Συγκεκριμένα ο ήδη "μέγας απών", μνημονεύει, ότι στην Ηπειρο δεν βρήκαν ανθρώπινη και εθνική συμπεριφορά, αφού και για λίγο ψωμί ζητούσαν ως αντάλλαγμα, τη κλαίνη, τις αρβύλες τους κ.λ.π.(!!!).

Αντίθετα όταν μετά πολλές ταλαιπωρίες, νηστικές και...ψειρισμένοι έφθασαν, πεζοπορώντας, σε χωριά της Δυτικής Μακεδονίας, βρήκαν εντελώς διαφο-

ρετικό, φιλικότατο δε περιβάλλον, οι φαντάροι της οπισθοχώρησης.

Ανοιξαν τα σπίτια τους οι Πόντιοι χωρικοί, τα κελλάρια τους, τους έπληναν, τους τσίτσιν και τους κοίμισαν στα δικά τους κρεβάτια(!!!), ξεψειρισμένους, χωρίς να δεχτούν (πολύ δε περισσότερο να ζητήσουν τίποτε) ούτε και τις αυθόρμητες προσφορές των ειδών ρουχισμού τους.

Τους προμήθευσαν δε και τροφή, για τον δρόμο, οι "μέχρι και ανόητοι", κύριε καθηγητή Γ. Μπαμπινιώτη...

Γ.Χ.Χ.
Υστερόγραφο:
Ο γιατρός της Λάρισας και τέως βουλευτής κ. Γαλλής έγραψε στην

"Καθημερινή" στη συνέχεια, με αφορμή την επιστολή του κ. Λουκάτου, προκειμένου να τον συγχαρεί γι' όσα δημοσίευσε υπέρ των Ποντίων.

Μάλιστα δε, πρόσθεσε και τη γνώμη του στρατηγού και πρωθυπουργού της συνθηκολογησούς με τους Γερμανούς, Γεωργίου Τσοκόπου, για το ποιοί Έλληνες πολέμησαν πιο γενναία στον Αλβανικό Πόλεμο: "Οι Ηπειρώτες, οι Μακεδόνες, οι Θεσσαλοί, οι Πελοποννήσιοι κ.τ.λ." Ερωτήθηκε και η απάντηση του γνώστη (από πρώτο κέρλι στρατηγού) ήταν:

"Όχι, τούτοι αλλά οι Πόντιοι, αναδείχθηκαν οι καλύτεροι πολεμιστές"...

Γ.Χ.Χ.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Οδυμπίας Καθαϊτζίδου: (Διδασκάλλισσας) "Παράδοση - Ποίηση"

Η Βεροιώτισσα (Ποντιακής δε καταγωγής) συνταξιούχος διδασκάλλισσα κ. Οδυμπία Καθαϊτζίδου είναι γνωστή, ως εκπαιδευτικός, σε αναγνώστες και αναγνώστριες του "Αργοναύτη" (του οποίου είναι συνδρομητρια), ιδιαίτερα αν (όπως ο υπογράφων) έτυχε να μαθητεύσουν κοντά της. Αλλωστε, υπήρξε ανέκαθεν έντονη προσωπικότητα και εξωτερικά (εμφανισιακά) ωραία ή εντυπωσιακή, οπωσδήποτε...

Τώρα, ανακαλύπτουμε και τον πλούσιο ψυχικό κόσμο της, καθώς όποιο άτομο δημοσιεύει (και όχι μονάχα, με τη μορφή βιβλίων) κείμενα του αποκαλύπτει, είτε το θέλει ή όχι, την εσωτερική ψυχική συγκρότησή του, εκτός, βέβαια, από την πνευματική του ύπαρξη.

Στην προκειμένη περίπτωση, έχω στη διάθεση μου ένα μικρό βιβλίο (72 σελίδων,βου σχήματος, "μικρού"), με τον προσνοφερθέντα τίτλο ("Παράδοση - Ποίηση"), το οποίο έχει εκδοθεί από τις εκδόσεις "Χώρος ποίησης Σικυωνίας", στην Αθήνα, το 1998, με την επιμέλεια (και σχέδιο εξωφύλλου) του κ. Γιώργου Βλακιάδη, φέρει δε τον χαρακτηρισμό αριθμού "Ελληνική ποίηση 25".

Αποτελείται από δύο

μέρη, όπως και από σύντομη εισαγωγή ("Λίγα λόγια για τον αναγνώστη"), για το καθένα, χωριστά.

Το πρώτο επιγράφεται: "Εμειστρες Παραδόσεις, θρησκευτικές ιστοριούλες".

Όπως εξηγεί η ίδια: "Οι λίγες αυτές παραδοσιακές ιστοριούλες, δείχνουν τη μεγάλη πίστη και τη θεϊκή προστασία των τότε καλών Χριστιανών. Και είναι γραμμένες απλά, παραστατικά κι έμμετρα, προσιτές σε μικρούς και μεγάλους. Τότε τις διάβασε ή τις άκουσε, όπως γράφει.

Στο δεύτερο μέρος ("Τα ποιήματά μου"), η αποτίμησή της στα θεία και στην ανόγκη της αυτογνωσίας κυριαρχούν, με τη διδακτική υπόδειξη να κατανοήσει ο άνθρωπος τις υποχρεώσεις, την ανάγκη την οποία τονίζει ιδιαίτερα κλείνοντας τον πρόλογό της.

Εδώ δημοσιεύονται όμως και ποιήματα, που χαρακτηρίζονται "ιστορικά - πατριωτικά" (όπως το "μετά τον σεισμό του 1981"), ή "κοινωνικά" (με επισήμανσή μου για το "Σημερινά και βροδιάζει", ή για το "Αν Ξανανιώσω", όπως και για το συγκινητικό "Τη μάνα του θυμάται" ή "Η δύστυχη μητέρα", που είναι και το τελευταίο του

β' μέρους και ολόκληρου του βιβλίου).

Εκώ Ξαναγράψει, ότι δεν είμαι αρμόδιος, πολύ δε περισσότερο "ειδικός", για να αξιολογήσω, αξιολογικά και ακριβοδικά, λογοτεχνικά κείμενα και μάλιστα στίχους.

Συνεπώς, ως ένας απλός αναγνώστης μονάχα και αποκησιστικά, με δεδομένο το γενικότερο ενδιαφέρον μου για τη Γραμματολογία μας, μπορώ να σημειώσω, ότι συγκινήθηκα και ωφεληθήκα (προβληματιστικά), διαβάζοντας την παρουσιαζόμενη έκδοση. Ευχαριστώ, συνεπώς τη δασκάλα μου (έστω για λίγο χρόνο) όπως και τον καλό φίλο μου και αφοσιωμένο αδελφό της Γιάννη, για την ευκαιρία, που μου πρόσφεραν, με την δωρεά του αντίτυπου του βιβλίου, (ιδεομένου ότι κυκλοφορεί "εκτός εμπορίου"), για να ξανασκεφθώ...

Γιώργος Χ. Χιονιόδης

ΧΑΡΕΙΤΕ ΤΗΝ...

Του κ. Ανδρέα Ελ. Ταταριόδη

Δεν γνωρίζω τί γίνεται αλλού, διότι δεν έχω ζήσει εκτός των συνόρων μας, αλλά εδώ στην Ελλάδα υπάρχει αυτή κακή έλξη να αλληλοσατιριζώμαστε και να αλληλοβριζώμαστε!

Κι αν κάποιοι δέχθηκαν στο παρελθόν (ακόμη κι ως τις μέρες μας, αλλά κάπως ηπιώτερα) σκληρή σάτιρα και σκληρούς χαρακτηρισμούς, έως ύβρεις, αυτοί είναι οι Πόντιοι! Τότε - στα πρώτα χρόνια της εγκατάστασής των στην Μητρική Γη της Ελλάδος - υψίσταντο μια πολύ - πολύ άσχημη συμπεριφορά, που έφθανε στα όρια φανεράς εκθρόνισης από μέρους των ντόπιων.

Αργότερα αυτή η συμπεριφορά κάπως βελτιώθηκε και η απέχθεια των ντόπιων προς τους Πόντιους μεταφράστηκε εκείνο τα γλυκανόληστα "Ποντιακό ανέκδοτο" όπου οι Πόντιοι έδειχναν άνθρωποι απελείς και ανόητοι.

Ισως απ'αυτό το "ανέκδοτο" επηρεάστηκε και ο γνωστός Γλωσσολόγος μας κ. Μπαμπινιώτης και στο Λεξικό του μας καλέγραψε ως "ανόητους" και "αφελείς".

Αλλά όμως το λήμμα "Πόντιος" (όπως και το λήμμα "Βούλγαρος") του κ. Μπαμπινιώτη προκάλεσε τις αναμενόμενες αντιδράσεις. Και η κοινή γνώμη - ως ήταν επόμενο - διχάστηκε! Πολλοί μάλιστα ήταν αυτοί, που εμμέσως πήλιν σαφώς (όπως ο Γλωσσολόγος κ. Εμμ. Κριαράς στα "Νέα" της 24 - 6 - 98) απεδόκισαν τον κ. Μπαμπινιώτη για την ερμηνεία των ως άνω λημμάτων.

Τώρα άλλος ένας διαπρεπής πανεπιστημιακός, ο Λογγράφος και Φιλολόγος κ. Δημήτριος Λουκάτος, επικρίνει με υψία τρόπο τον κ. Μπαμπινιώτη για το λήμμα "Πόντιος" του Λεξικού (αν και επί την ευκαιρία αναλλοκτεί σε επαινούς προς το ποντιακό στοιχείο).

Η επιστολή του κ. Δημ. Λουκάτου, καταχωρημένη στην "ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ" της 8 - 8 - 98, αποτελεί ένα υπελλώττωτο φίλο Ποντιακό κείμενο!!! Τέτοια κείμενα σπανιότατα βλέπουν το φως της δημοσιότητας!

Λόγω του ήλιαν ενδιαφέροντος της εν λόγω φιλοποντιακής επιστολής έκρινα χρέος μου να την φωτιστηλώ προς χάριν των συμπατριωτών μου.

Χαρείτε την **Ανδρέας Ελ. Ταταριόδης Ζάκυνθος**

Σημ. "Αργοναύτη": Είναι πράγματι εξαιρετικό το δημοσίευμα του καθηγητή κ. Δημητρίου Λουκάτου. Ευχαριστούμε γι' αυτήν την επίσημη από τους κ.κ. Γιώργου Χ. Χιονιόδη και Ανδρέα Ελ. Ταταριόδη. Με ιδιαίτερη ευχαρίστηση αναδημοσιεύουμε στο παρόν φύλλο το κείμενο του κ. Λουκάτου και μάλιστα και με προσθήκη του κ. Χιονιόδη.

ΚΟΙΝΗ ΕΚΔΗΛΩΣΗ ΜΝΗΜΗΣ - ΓΕΝΟΚΤΟΝΙΑΣ ΛΑΩΝ

ΔΕΙΣΙΔΑΙΜΟΝΙΕΣ

ΣΑΝΤΑΣ

+ Του ΕΥΣΤ. ΑΘΑΝΑΣΙΑΔΗ

Ως ιστορικό γεγονός χαρακτηρίζεται η πρωτοβουλία του Συλλόγου Ποντίων Βερολίνου να διοργανώσει, στις 24 Μαΐου 1998, κοινή εκδήλωση μνήμης - γενοκτονίας λαών.

Η πολυήμερη αυτή πολιτιστική εκδήλωση, η οποία στέφθηκε με απόλυτη επιτυχία, διοργανώθηκε μαζί με τις κοινότητες Αρμενίων, Κούρδων και με υποστηρικτές την Ελληνική Δημοκρατική Κοινότητα των Σύλλογο Κυπρίων φοιτητών Ακαδημαϊκών και την Serbisch - Deutsche - Gesellschaft.

Κύριος στόχος μας ήταν:

- Η αφύπνιση των λαών και η ανάδειξη της ιστορικής αλήθειας για τα δεινά που υπέστησαν, οι Αρμένιοι Πόντιοι και Κούρδοι, από τις εκάστοτε τουρκικές κυβερνήσεις από το 1900 έως σήμερα.

- Και να υπενθυμίσουμε στους πολιτισμένους λαούς την εξόντωση των 350.000 Ποντίων και τις συνεχείς γενοκτονίες σε βάρος Αρμενίων και Κούρδων.

Το πρόγραμμα της ημέρας περιελάμβανε:

* Επινυμώσθη δέηση στο ιερό ναό Αναλήψεως του Σωτήρος για τα θύματα της γενοκτονίας των προαναφερθέντων λαών.

* Αναφορά στον Ιστορικό της ημέρας, στον ίδιο χώρο, από τον κ. Μιχάλη Μουρατίδη πρώην πρόεδρο Ομοσπονδίας Ποντιακών Συλλόγων Η.Π.Α. - Καναδά.

* Κατάθεση στεφάνου.

* Εκθεση φωτογραφίας του Μιχάλη Μουρατίδη και της Αρμενικής Κοινότητας στους χώρους του Ελληνικού Πολιτιστικού Κέντρου και στην αίθουσα του Πολυτεχνείου.

* Εισηγήσεις προσκεκλημένων με θέματα:

1. "Η γενοκτονία των Αρμενίων" Δρ. Gerayer Koutcharian

2. "Η γενοκτονία του Ποντιακού Ελληνισμού" Μιχάλης Μουρατίδης

3. "Η εξόντωση των Κούρδων μπορεί ακόμη να αποτραπεί" Δρ. Jemal Nedez

4. "Αλήθεια, δικαίωμα και ελευθερία στα Μ.Μ.Ε. και στην Πολιτική" Δρ. Miloje Milicevic

Η εκδήλωση που πραγματοποιήθηκε στην αίθουσα του Πολυτεχνείου και άρχισε με ένα μουσικό πρόλογο - ο πρόνος, από τον Η. Bryar, παρακολούθησαν με ενδιαφέρον περισσότερα από 350 άτομα. Οι εισηγήσεις των προσκεκλημένων έγιναν στην γερμανική γλώσσα.

Ακολούθησε ανοιχτή συζήτηση. Προσκληθήκαν και τίμησαν με την παρουσία τους τις εκδηλώσεις μας το Ελληνικό Προξενείο, Σύλλογοι και φορείς του Βερολίνου, εκπρόσωποι Αρμενίων, Κούρδων Σέρβων και των γερμανικών αρχών.

ΚΟΙΝΗ ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Σχεδόν ολόκληρο αιώνα επιδιώκει η Τουρκία με την πολιτική της καταπίεσης, της αφομοίωσης της εθνικής καθαρότητας και της επέκτασης, την διαρκή ένταση τόσο μέσα στην Τουρκία όσο και με τους γειτονικούς της λαούς. Η πολιτική της ειρήνης και της σταθερότητας λείπει όσο ποτέ άλλοτε σ' αυτόν τον χώρο.

Η συνεχής ένταση στο Κυπριακό, οι περιοδικοί πολεμοχαρείς διαξιφισμοί με την Ελλάδα για τα σύνορά της και για τα νησιά της στο Αιγαίο, η τεχνική δημιουργία προβλημάτων στο Μπέρκ - Καραμπάχ κατά της αρμενικής δημοκρατίας, η έμμεση ανάμειξη της στο Κόσσοβο κατά του σερβικού λαού και η καθημερινή πρακτική της εξόντωσης του κουρδικού λαού μπροστά στα μάτια της διεθνούς κοινότητας, κοντά σε μια σειρά ατελείωτων αντιποίνων κατά διανοούμενων και αντιφρονούντων του ίδιου του λαού της, είναι μερικά παραδείγματα της τουρκικής πολιτικής, η οποία και αποτελεί βασικό χαρακτηριστικό του τουρκικού καθεστώτος από το 1923, ημέρα της ίδρυσής του.

Οι πολιτισμένες κοινωνίες του κόσμου δεν επιτρέπεται να ανέχονται αυτήν την πολιτική του μεσαίωνα, ιδιαίτερα η Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία σαν υπόδειγμα της πολιτικής της έχει πάντα τα ανθρώπινα δικαιώματα. Είναι υποχρεωμένη να εκτελέσει το καθήκον της και να αναλάβει τα ανάλογα μέτρα.

Ο καιρός ωρίμασε, η απάνθρωπη επιθετική και εξτρεμική πολιτική

Διακρίνονται οι εκπρόσωποι των διοργανωτών φορέων και οι εισηγητές. Από την αίθουσα του Πολυτεχνείου.

της Τουρκίας πρέπει να εξαλειφθεί από το προσκήνιο της παγκόσμιας πολιτικής, έτσι όπως εξαλειφθηκαν όλες οι μαύρες εποχές της ιστορίας από την καθημερινή ζωή των ειρηνικά διαβιούντων λαών.

Εμείς, οι Αρμένιοι, Πόντιοι και Κούρδοι, οι οποίοι μαζί για πρώτη φορά διοργανώνουμε στο Βερολίνο, την Εκδήλωση Κοινής Μνήμης - Γενοκτονίας Λαών, εκπληρώνουμε το καθήκον μας απέναντι στα εκατομμύρια θύματα της τουρκικής θηριωδίας και προκαλούμε όλους τους λαούς της ανθρωπότητας να λάβουν σοβαρά υπόψη τους τις ηθικές αξίες: Αλήθεια, Ανθρώπινα Δικαιώματα, Ειρήνη, Ελευθερία.

Εμείς απαιτούμε:

- Να αποχωρήσουν τα στρατεύματα της τουρκικής κατοχής από το Βόρειο Κυπριακό έδαφος (40%). Να επιστρέψουν οι 200.000 Έλληνες Βορειοκύπριοι στα σπίτια τους, για να υπάρξει ειρηνική διαβίωση με τους (18%) Τουρκοκύπριους.

- Την ακεραιότητα της Ελλάδας και της Κύπρου.

- Να σταματήσει η Γενοκτονία του κουρδικού λαού. Αναγνώριση των Κούρδων. Δημιουργία κουρδικού κράτους.

- Αναγνώριση της Γενοκτονίας των Αρμενίων και των Ποντίων από την Τουρκία και την διεθνή κοινότητα.

- Να σταματήσει η καταστροφή των λίγων μνημείων πολιτισμού των Αρμενίων, Ποντίων και Κούρδων που απείμιναν στην Τουρκία.

- Οι μεγάλες δυνάμεις

του πλανήτη μας οφείλουν να σταματήσουν την πολιτική των "δύο ματιών" και να μην θέτουν τα οικονομικά τους συμφέροντα πάνω από

την τύχη των λαών, για να μπορέσουν οι λαοί να συζητήσουν ειρηνικά επί της γής.

Αρμένιοι, Πόντιοι, Κούρδοι

Το προσκύνημα Παναγία Σουμελά Η ΨΥΧΗ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ ΤΩΝ ΠΟΝΤΙΩΝ

+ Του Παναγιώτη Τανιμανίδη

συνέχεια από την 1η σελ.

να εκτιμήσει και να ζήσει τα εθνικοθρησκευτικά και κοινωνικά ήθη και έθιμα του και να μελετήσει με προσοχή τη δημόδη και ακριτική ποίησή του. Αρκεί να ρίξει μια ματιά στην ιστορία της Παναγίας Σουμελά, στη δημιουργική και παραδοσιακή πορεία της και στις ποικίλες εκδηλώσεις της ζωής και της δράσης της, ως και τον ελληνικό χώρο.

Τριάντα δύο, τώρα χρόνια, συνεχίζει την Ελληνορθόδοξη Παράδοση, γύρω από τα ήθη και τα έθιμα, που μας κληροδότησε το αδούλωτο γένος και η αγωνιζόμενη Εκκλησία. Τριάντα δύο χρόνια η Παναγία Σουμελά, σ' όλες τις εκδηλώσεις της, προσπαθεί να εξάρει την αναγκαιότητα της θρησκευτικής πίστης, της φιλοπατρίας και της επιβίωσης του πατροπαράδοτου λαϊκού πολιτισμού. Προσπαθεί μ' άλλα αδεσφά σωματεία, να ανταποκριθεί στην υποχρέωση συλλογής και αποταμίευσης της πολιτιστικής μας κληρονομιάς.

Γιατί πιστεύει ότι η πεμπτουσία της ψυχής των Ελλήνων είναι ζημωμένη με το νέκταρ της υγιούς Παράδοσης, που είναι απαλλαγμένη από προλήψεις και δεσειδαιμονίες και από ιδέες που αποτελούν εμπόδια στην πρόοδο. Πιστεύει στην αναγκαιότητα του δεσμού με τα πατροπαράδοτα, χωρίς όμως ο δεσμός αυτός να αποτελεί δεσμό και εμπόδια στην πορεία προς την πραγματική εξέλιξη και τη δημιουργία σύγχρονης παράδοσης.

Γιαυτό η όλη δραστηριότητα της Παναγίας Σουμελά, πέρα από τη μορφωτική, πνευματική, πολιτιστική και φιλανθρωπική της παρουσία, αποβλέπει στην πραγματική πρόοδο χωρίς να παραγκωνίζει θεμελιακά ήθη και έθιμα.

Ηθη και έθιμα που συμπυκνώνουν

και εκφράζουν τη λαϊκή πίστη και λατρεία που κάνουν πράξη την αγάπη και τη συναισθητική. Που ομορφύνουν τη ζωή και της δίνουν ουσιαστικό νόημα και περιεχόμενο. Ηθη και έθιμα που μοσχοβολούν καθολικότητα ενός λαού, που αιώνες τώρα δε σταμάτησε τη μάχη της προκοπής και της επιβίωσης. Που έκανε την περιπέτεια του ξεριζωμού έπος, δημιουργία, ανάσταση, ένα θαύμα πρόδου σ' όλους τους τομείς.

Ηθη και έθιμα που θεοποίησαν τη φιλοξενία και την αγάπη. Που έχουν κάνει τραγούδι τον πόνο, τις περιπέτειες, τη νοσταλγία και την ελπίδα, το δράμα και τις τραγωδίες ενός λαού που ποτέ του δε λύγισε. Ποτέ καμιά δύναμη δεν μπόρεσε να αλλοιώσει το χαρακτήρα και την ψυχοσύνθεσή του, την πίστη και την εθνική του συνείδηση.

Φύλαξε ως κόρη οφθαλμού την εθνική και θρησκευτική του ταυτότητα, με περιφάνεια. Τη γλώσσα, τη παράδοση, τα ήθη και τα έθιμα του με ιερή ευλάβεια και συναίσθηση ευθύνης. Τη φιλοξενία, το τραγούδι, τη λύρα, τους χορούς, με ανθρωπιά και ανοιχτή καρδιά. Αυτού του αλύγιστου λαού της πίστης, της νοσταλγίας και της δημιουργικής έφεσής του, ευγενής καρπός είναι και το έργο της ανιστόρησης του Προσκυνηματικού Ιδρύματος «Παναγία Σουμελά», που τόσο επιγραμματικά και εύστοχα χαρακτηρίστηκε «Η ψυχή της ψυχής των Ποντίων».

Από τα βάθη των αιώνων, ως σήμερα, ήταν και είναι η ψυχή της ψυχής μας, ως σύμβολο και ιδέα, ως μνημείο και φάρος πνευματικός, ως Αμφικτιονία και φρουρός των πατροπαράδοτων. Ως ελπίδα και μοναδική μεσίτρια, που παρακολουθεί με μητρική στοργή την πορεία της ζωής μας.

Κερί. Εκείνος που μασά κερί, είναι σαν να μασά τα κόκαλα των πεθαμένων.

Κουτάλι. Δεν το έλειχαν για να μη βρέξει όταν θα παντρευόνταν. Στο τραπέζι δεν έπρεπε να φέρουν κουτάλια περίσσια.

Κάψιμο φορέματος ή αήλου πράγματος προμηνεύει ζημίες.

Καρύδια. Δεν πρέπει να φυτεύσει κανείς καρύδια κοντά στο σπίτι του, ούτε να κοιμάται κάτω από αυτή γιατί μπορεί να αρρωστήσει (βλάφκεται).

Λαμπρή. Κάτι καινούργιο πρέπει να φορέσεις για να μη «ταϊνά σε η κορώνα». Ο ήλι τη Διακαινήσιμη εβδομάδα δεν σπέρνουν ούτε φυτεύουν τίποτε διότι δεν φυτρώνει ή δεν φέρνει καρπό (εύκαιρον εβδομάδα).

Λειχίνες. Για θεραπεία κάρραζον μια γραμμή με μελάνη γύρω από αυτούς και μέσα σημειώνουν σταυρό ή τα γράμματα Ι.Χ.Ν. Ιησούς Χριστός Νικά.

Λεχώνα. Δεν πρέπει να

μείνει μόνη, γιατί οι νεράιδες μπορεί να κλέψουν το βρέφος. Ως τις 40 μέρες ούτε σε ξένο σπίτι, ούτε σε εκκλησία ούτε και σε κήπο πρέπει να μπει. Αν ανταμώσουν δύο λεχώνες πρέπει να αλλήξουν βελόνες, για να μη πατιούνται (να μη βλάψει η μια την άλλη). Αν περάσει κηδεία πρέπει να περάσει από το επάνω μέρος για να μη βλάφκεται. Όταν βάζουν στο σπίτι άψιπο κρέας «πατίεται το μωρό».

Λοιμική. Θυμώνει όταν φέρει κανείς γιατρό να ιδεί τον άρρωστο.

Λύσσα. Όταν σε δαγκώσει λυσσασμένο σκυλί πρέπει 40 ημέρες να μη κοιμάσαι. Ή πρέπει να κόψεις το σκύλο σε δύο μέρη και να περάσεις ανάμεσα.

Μαγεία. Οι υπερφυσικές δυνάμεις είναι χωρισμένες σε αγαθοποιούς και κακοποιούς, Θεόν και Διάβολο. Ο Διάβολος προσπαθεί να προξενήσει διάφορα κακά, από τα οποία οι άνθρωποι φροντίζουν να προφυλάγονται με διάφορες ενέργειες. Οι άνθρωποι επικαλούνται το Διάβολο για να απαλλαγούν από διάφορα παθήματα, κακά ή να προξενίσουν τέτοια στους εχθρούς. Πολλές προλήψεις έχουν την αρχή τους από τη μαγεία. Και σήμερα ακόμα εξακολουθούν να πιστεύουν πως τα φυσικά φαινόμενα και τα ουράνια σώματα έχουν επίδραση στους ανθρώπους.

Στη μαγεία κατέφευγαν οι νέες για να κάμουν τους νέους να τις αγαπήσουν τρελά, να τις ερωτευτούν και να τις παντρευτούν. Και το αντίθετο. Αν αντιδρούσε κανείς, τον έκαναν με τη μαγία να τον μισήσει και να παντρευτεί χωρίς τη συγκατάθεσή του.

Ειδικοί για τη μαγεία ήταν οι «τζιτζίδες», δηλ. μερικοί Τούρκοι κοτζάδες ή ντερβίσηδες ήσαν όμως και γυναίκες που μεσοθαβούσαν στις ενέργειες των μάγων και λέγονταν «τζαζούδες».

Έπρεπε ο ενδιαφερόμενος (που ήθελε να μαγέψει άλλον) να πάρει ή μερικές τρίχες ή ένα κομματάκι από τα ρούχα του, προ πάντων από τα εσώρουχα και αφού τα έδινε στον τζιτζιάνη να τα διαβάσει και να τα μαγέψει φρόντιζε κρυφά και με τρόπο να τα ράψει στα ρούχα εκείνου ή εκείνης που ζητούσε να μαγέψει. Αν δεν μπορούσε να τα ράψει στα ρούχα του, τα έκρυβε έπάνω από το «απανωθύρι» ή κάτω στο «κατωθύρι» της πόρτας του (ινουαχά).

Επειδή δε ήταν απαγορευμένο στο νέο και στη νέα να φανερώσουν τον έρωτά τους, αν τυχόν κανένας ή καμμία είχε το θάρρος να τον φανερώσει αμέσως έλεγαν πως «επείκαν στον μαϊά» και τον εξελέγησαν. Καθώς δε ήσαν αμόρφωτοι και αυταρχικοί οι γονιοί προσπαθούσαν με τρόπους βάνασους να κάμουν τα παιδιά τους να παραιτήσουν τον έρωτά τους. Οι τρόποι τους αυτοί έκαναν τα παιδιά τους να τους μισούσαν και να μη τους υπακούσαν.